ကမ္ဘာကြီးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာပေမယ့် အခွင့်အလမ်းတွေရော တိုးတက်လာရဲ့လား

(*The World Is Growing - Are Opportunities Growing Too?*)

စာရေးသူ - ထက်

ကမ္ဘာ့လူဦးရေတွေ တစ်နေ့တခြား တိုးပွားလာတယ်၊ နည်းပညာတွေကလည်း အရင်ကထက် အဆပေါင်းများစွာ အံ့မခန်း တိုးတက်လာပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လူငယ်တွေအတွက် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းကောင်းတွေ၊ ဘဝတိုးတက်ရေး လမ်းစတွေက တကယ်ပဲ တပြေးညီ လိုက်ပါတိုးတက်လာရဲ့လား။ ဒီကနေ့ ကမ္ဘာ့အလုပ်သမားဈေးကွက်ရဲ့ အခြေအနေမှန်တွေကို သုတေသနအချက်အလက်တွေ၊ ခိုင်လုံတဲ့ အထောက်အထားတွေနဲ့အတူ ဆန်းစစ်ကြည့်ရအောင်ပါ။

နိဒါန်း (Introduction)

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးက ဆက်လက်တိုးတက်နေတယ်လို့ ဆိုပေမယ့် တကယ်တမ်း မြေပြင်မှာတော့ လူငယ်တွေ၊ အမျိုးသမီးတွေနဲ့ သာမန်လုပ်သားတွေအတွက် အခက်အခဲတွေ အများကြီးရှိနေဆဲဖြစ်ပါတယ်။ စီးပွားရေးတိုးတက်မှု (GDP Growth) ဟာ ဂုဏ်သိက္ခာရှိတဲ့ အလုပ်အကိုင်ကောင်းတွေ (Decent work) ဖန်တီးပေးနိုင်စွမ်းနဲ့ အမြဲတမ်း တိုက်ရိုက်အချိုးမကျဘူးဆိုတာကို ကျွန်မတို့ မျက်ဝါးထင်ထင် တွေ့လာရပါတယ်။

ကုလသမဂ္ဂ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်း (UDHR) ၏ အပိုဒ် ၂၃ အရ လူတိုင်းဟာ အလုပ်လုပ်ခွင့်၊ မိမိနှစ်သက်ရာ အလုပ်အကိုင်ကို လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်ခွင့်၊ တရားမျှတပြီး ကောင်းမွန်တဲ့ လုပ်ငန်းခွင် အခြေအနေ ရရှိခွင့်နဲ့ အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခြင်းမှ အကာအကွယ်ရပိုင်ခွင့် ရှိတယ်လို့ ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။ ဒါ့အပြင် အပိုဒ် ၂၅ မှာလည်း လူတိုင်းဟာ မိမိနဲ့ မိမိမိသားစု ကျန်းမာရေးနဲ့ ချမ်းသာသုခအတွက် လုံလောက်တဲ့ လူနေမှုအဆင့်အတန်းကို ရရှိပိုင်ခွင့်ရှိတယ်လို့ ဆိုထားပါတယ်။ သို့သော်လည်း လက်တွေ့မှာတော့ ဒီလူ့အခွင့်အရေး စံနှုန်းတွေနဲ့ လက်ရှိ အလုပ်သမားဈေးကွက် အခြေအနေကြားမှာ ကြီးမားတဲ့ ကွာဟချက်တွေ ရှိနေဆဲဖြစ်ပါတယ်။

လူဦးရေတိုးတက်မှုနှင့် အလုပ်အကိုင် ကွာဟချက်

ကမ္ဘာ့လူဦးရေ တိုးလာတာနဲ့အမျှ လုပ်သားအင်အားကလည်း ကြီးထွားလာပါတယ်။ ၂၀၂၆ ခုနှစ်မှာ ဝင်ငွေနည်းပါးတဲ့ နိုင်ငံ (Low-income countries) တွေရဲ့ အလုပ်အကိုင်တိုးတက်မှုနှုန်းဟာ လူငယ်လုပ်သားအင်အား အများအပြား ဝင်ရောက်လာမှုကြောင့် ၃.၁ ရာခိုင်နှုန်း ရှိလာမယ်လို့ ခန့်မှန်းထားပါတယ်။ သို့သော်လည်း ကိန်းဂဏန်းအရ အလုပ်လုပ်သူ များလာတာဟာ အရည်အသွေးပြည့်ဝတဲ့ အလုပ်အကိုင် (Quality employment) တွေ တက်လာတာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ အဆိုပါ ဝင်ငွေနည်းနိုင်ငံများတွင် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းကောင်းများ ရှားပါးမှုနှင့် လုပ်သားထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်း (Labor productivity) အားနည်းမှုတို့ကြောင့် လူဦးရေတိုးတက်မှုမှ ရရှိနိုင်သည့် အကျိုးအမြတ် (Demographic dividend) ကို အပြည့်အဝ မခံစားရမည့် အန္တရာယ်ရှိနေပါတယ်။

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အလုပ်လက်မဲ့နှုန်းဟာ ၂၀၂၆ ခုနှစ်မှာ ၄.၉ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ဆက်လက်တည်ရှိနေမှာဖြစ်ပြီး အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေ ၁၈၆ သန်းအထိ ရှိလာမယ်လို့ ခန့်မှန်းရပါတယ်။ ပိုမိုစိုးရိမ်စရာကောင်းတဲ့ အချက်ကတော့ အလုပ်လုပ်နေလျက်နဲ့ အလွန်အမင်း ဆင်းရဲမွဲတေနေတဲ့ (တစ်ရက်ကို ၃ ဒေါ်လာအောက်သာ ရရှိတဲ့) လုပ်သားဦးရေ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းမှာ ၂၈၄ သန်းအထိ ရှိနေခြင်းပါပဲ။ အထူးသဖြင့် ဝင်ငွေနည်းနိုင်ငံတွေမှာ အလုပ်လုပ်နေလျက်နဲ့ အလွန်အမင်း ဆင်းရဲသူနှင့် အသင့်အတင့် ဆင်းရဲသူ (Moderate poverty - တစ်ရက်လျှင် ၄.၂၀ ဒေါ်လာအောက်) ရာခိုင်နှုန်းဟာ သိသိသာသာ မြင့်တက်လာခဲ့ပြီး ၂၀၂၅ ခုနှစ် အချက်အလက်များအရ ထိုနိုင်ငံများရှိ လုပ်သား ၆၈ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုဒဏ်ကို ခံစားနေရပါတယ်။

ဒါ့အပြင် အလုပ်သမား ၂.၁ ဘီလီယံ (လုပ်သားအားလုံးရဲ့ ၅၇.၇ ရာခိုင်နှုန်း) ဟာ အကာအကွယ်မရှိတဲ့၊ လူမှုဖူလုံရေး ခံစားခွင့်မရတဲ့ အလွတ်သဘော အလုပ်အကိုင် (Informal employment) တွေမှာ လုပ်ကိုင်နေကြရပါတယ်။ ဤအချက်သည် UDHR အပိုဒ် ၂၃ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော အလုပ်သမားများ၏ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် လွန်စွာ ကင်းကွာနေကြောင်း ထင်ရှားစွာ ပြသနေပါတယ်။

Table 1 - ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အလုပ်သမားဈေးကွက် အခြေအနေနှင့် ခန့်မှန်းချက်များ (၂၀၂၄-၂၀၂၆)

အညွှန်းကိန်း (Indicators)	၂၀၂၄ ခုနှစ်	၂၀၂၅ ခုနှစ်	၂၀၂၆ ခုနှစ် (ခန့်မှန်းချက်)	အဓိကထောက်ပြချက် / အကျိုးသက်ရောက်မှု
ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အလုပ်လက်မဲ့နှုန်း	၄.၉%	၄.၉%	၄.၉%	လုပ်သားဦးရေ တိုးပွားလာခြင်းကြောင့် အလုပ်လက်မဲ့နှုန်း

(Global Unemployment Rate)				တည်ငြိမ်နေသော်လည်း အရေအတွက်မှာ ၁၈၆ သန်းအထိ ရှိလာနိုင်ပါတယ်။
အလုပ်အကိုင် ချို့တဲ့မှု ကွာဟချက် *(Jobs Gap)*	-	၄၀၃ သန်း	၄၀၈ သန်း	အလုပ်လုပ်ချင်သော်လည်း အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် အလုပ်မရရှိသေးသည့် ကွာဟချက် ပိုမိုကြီးမားလာခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။
အလွတ်သဘော လုပ်သားဦးရေ *(Informal Employment)*	-	-	၂.၁ ဘီလီယံ	ကမ္ဘာ့လုပ်သားထု၏ ၅၇.၇% ခန့်မှာ လူမှုဖူလုံရေးနှင့် ဥပဒေအရ အကာအကွယ်မဲ့သည့် လုပ်ငန်းခွင်များတွင် ရှိနေကြပါတယ်။
အလွန်အမင်း ဆင်းရဲသော လုပ်သား *(Extreme Working Poor)*	-	၂၈၄ သန်း	-	တစ်ရက်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃.၀၀ အောက်သာ ရရှိပြီး ရုန်းကန်နေရသည့် လုပ်သားဦးရေ ဖြစ်ပါတယ်။

Source: ILO Modelled Estimates (November 2025) / " International Labour Organization (ILO). (2026). Employment and Social Trends 2026: Steadiness amid high uncertainty. World of Work Series. Geneva: ILO."

လူငယ်အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာ (Youth Unemployment)

လူငယ်တွေရဲ့ အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာက အင်မတန် စိုးရိမ်စရာကောင်းတဲ့ အနေအထားမှာ ရှိပါတယ်။ ၂၀၂၅ ခုနှစ် ကိန်းဂဏန်းတွေအရ ကမ္ဘာ့လူငယ်အလုပ်လက်မဲ့နှုန်းဟာ ၁၂.၄ ရာခိုင်နှုန်း ရှိနေပါတယ်။ ပညာလည်းမသင်၊ အလုပ်လည်းမရှိ၊ သင်တန်းလည်းမတက်ရတဲ့ (NEET - Not in Employment, Education or Training) လူငယ်ဦးရေက ၂၀၂၅ ခုနှစ်မှာ ၂၀.၀ ရာခိုင်နှုန်း (လူငယ် ၂၅၇ သန်း) အထိ ရှိနေပါတယ်။ ဒီလူငယ်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ အနာဂတ် အလုပ်အကိုင် စွေးကွက်အတွက် အဖိုးတန်တဲ့ ပညာရေး၊ ကျွမ်းကျင်မှုနဲ့ အတွေ့အကြုံတွေကို ရရှိနိုင်မယ့် အခွင့်အရေးတွေ ဆုံးရှုံးနေရပါတယ်။

ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါကာလအတွင်းမှာ လူငယ်တွေဟာ အရွယ်ရောက်ပြီးသူ (Adults) တွေထက် အလုပ်အကိုင် ဆုံးရှုံးမှုရာခိုင်နှုန်း ပိုမိုကြီးမားခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ မှ ၂၀၂၀ ခုနှစ်အတွင်း ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း လူငယ်အလုပ်အကိုင် ၃၄ သန်း လျော့ကျသွားခဲ့ပါတယ်။ ထိုဆုံးရှုံးသွားသော အလုပ်အကိုင်များ၏

ထက်ဝက်ခန့်သည် NEET အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့ပြီး ကျန်ထက်ဝက်ခန့်သည် ပညာရေးနယ်ပယ်သို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်သွားခဲ့သည်ဟု ဆိုပါတယ်။

ကျား/မ တန်းတူညီမျှရေး ရှုထောင့်ကနေ ကြည့်မယ်ဆိုရင်လည်း အမျိုးသမီးတွေဟာ လုပ်ငန်းခွင်ဝင်ရောက်နိုင်မှု (Labor force participation) မှာ အမျိုးသားတွေထက် ၂၄.၂ ရာခိုင်နှုန်း ပိုနည်းနေပြီး လူငယ်အမျိုးသမီးတွေဟာ လူငယ်အမျိုးသားတွေထက် NEET အခြေအနေရောက်ဖို့ ၁၄.၄ ရာခိုင်နှုန်း ပိုများနေပါတယ်။ သို့သော်လည်း အမျိုးသမီးများ၏ အလုပ်လက်မဲ့နှုန်း (Unemployment rate) သည် အမျိုးသားများနှင့် များစွာကွာဟမှုမရှိခြင်းက ၎င်းတို့ကြုံတွေ့နေရသော အဓိက အတားအဆီးမှာ အလုပ်ရှာဖွေရန်ထက် လုပ်ငန်းခွင်သို့ စတင်ဝင်ရောက်ရန် အခက်အခဲဖြစ်နေခြင်းကို ညွှန်ပြနေပါတယ်။

Table 2 - လူငယ်များ၏ ပညာရေးနှင့် အလုပ်အကိုင် ကင်းကွာမှု (NEET) ဆိုင်ရာ ကျား/မ ကွာဟချက်

ဒေသ / အမျိုးအစား(Regions / Categories)	လူငယ်အလုပ်လက်မဲ့နှုန်း(Youth Unemployment Rate - 2025)	NEET ရာခိုင်နှုန်း(Youth NEET Rate - 2020)	ကျား/မ ဖြစ်တည်မှုအရ တွေ့ရှိချက်နှင့် အဟန့်အတားများ
ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ပျမ်းမျှ (Global)	၁၂.၄%	၂၃.၃%	အမျိုးသမီးများ၏ NEET နှုန်း (၃၁.၅%) သည် အမျိုးသားများ (၁၅.၇%) ထက် နှစ်ဆပိုမိုမြင့်မားနေပါတယ်။
အာရပ်နိုင်ငံများ (Arab States)	-	၅၁.၄% (အမျိုးသမီး) ၂၁.၀% (အမျိုးသား)	အာရပ်ဒေသရှိ လူငယ်အမျိုးသမီး နှစ်ဦးလျှင် တစ်ဦးမှာ ပညာရေးနှင့် အလုပ်အကိုင် ကင်းကွာနေရရှာပါတယ်။
တောင်အာရှ (Southern Asia)	-	၄၈.၀% (အမျိုးသမီး) ၁၆.၀% (အမျိုးသား)	တောင်အာရှတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံတတ်သည့် လူမှုစံနှုန်းများနှင့် အိမ်တွင်းမှုတာဝန်များ

			ကြောင့် ကွာဟချက် ကြီးမားလှပါတယ်။
ဝင်ငွေနည်းပါးသော နိုင်ငံများ *(Low-income countries)*	၈.၈%	၂၇.၉%	ဝင်ငွေနည်းနိုင်ငံများရှိ လူငယ်များ (အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးငယ်များ) သည် ပညာရေးနှင့် အလုပ်အကိုင် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ အမြင့်မားဆုံးဖြစ်ပါတယ်။

Source: ILOSTAT, ILO Modelled Estimates (November 2021 & November 2025) / Global Employment Trends for Youth 2022 and 2026

ပညာရေး (Education)

ပညာရေးဟာ လူငယ်တွေအတွက် အရေးအကြီးဆုံး လက်နက်တစ်ခုပါ။ UDHR အပိုဒ် ၂၆ မှာ "လူတိုင်း ပညာသင်ကြားခွင့်ရှိသည်။ အနည်းဆုံး မူလတန်းနှင့် အခြေခံအဆင့်များတွင် ပညာသင်ကြားရေးသည် အခမဲ့ဖြစ်ရမည်။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် စက်မှုလက်မှုပညာများကို ယေဘုယျအားဖြင့် ရရှိနိုင်စေရမည်" ဟု အတိအလင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။

သို့သော်လည်း ကပ်ရောဂါကြောင့် ကျောင်းတွေပိတ်လိုက်ရချိန်မှာ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းက သင်ယူသူ ၁.၆ ဘီလီယံလောက် ထိခိုက်ခဲ့ရပါတယ်။ ကျောင်းပိတ်ထားရမှုတွေဟာ သင်ယူမှု နောက်ဆုတ်သွားခြင်း (Learning regression) ကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပြီး ကလေးငယ်များစွာ ကျောင်းထွက်ရမည့် အန္တရာယ်ကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် လူငယ်အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးငယ်များသည် ပညာရေးမှ ပထမဆုံး ဖယ်ထုတ်ခံရပြီး နောက်ဆုံးမှသာ ကျောင်းပြန်တက်ခွင့်ရသူများ ဖြစ်လေ့ရှိသောကြောင့် အလုပ်သမားဈေးကွက်အတွင်း ကျား/မ မညီမျှမှုများကို ပိုမိုဆိုးရွားလာစေနိုင်ပါတယ်။ အခြေခံပညာရေး ဆုံးရှုံးမှုများသည် အနာဂတ်တွင် အဆင့်မြင့်ပညာရေး ဆက်လက်သင်ယူနိုင်မှုကိုပါ ခြိမ်းခြောက်နေပါတယ်။

စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပန်းတိုင်များ (SDGs) သို့ ဦးတည်ခြင်း

ဒီလိုအခက်အခဲတွေကို ကျော်လွှားနိုင်ဖို့ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပန်းတိုင်များ (SDGs) ကို အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ အလွန်အရေးကြီးလာပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ပန်းတိုင် ၈ (Decent Work and Economic Growth) နဲ့ ပန်းတိုင် ၅ (Gender Equality) တို့ကို ဖော်ဆောင်ရာမှာ အစိမ်းရောင်စီးပွားရေး (Green economy)၊ အပြာရောင်စီးပွားရေး (Blue economy) နဲ့ ပြုစုစောင့်ရှောက်ရေး စီးပွားရေး (Care economy) လို ကဏ္ဍသစ်တွေက အဓိကအခန်းကဏ္ဍက ပါဝင်လာပါတယ်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ ရေပြင်/သမုဒ္ဒရာ ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ (Green and Blue economies) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မူဝါဒတွေကိုသာ မှန်မှန်ကန်ကန် ချမှတ်နိုင်မယ်ဆိုရင် ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်မှာ လူငယ် (အသက် ၁၅-၂၉) တွေအတွက် အလုပ်အကိုင်သစ် ၈.၄ သန်း ဖန်တီးပေးနိုင်မယ်လို့ ခန့်မှန်းထားပါတယ်။ အလားတူပဲ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနဲ့ လူမှုစောင့်ရှောက်ရေးဆိုင်ရာ (Care economy) ကဏ္ဍတွေမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေ တိုးချဲ့မယ်ဆိုရင် ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်မှာ လူငယ်တွေအတွက် အလုပ်အကိုင် ၁၇.၉ သန်းခန့် ထပ်တိုးလာနိုင်စွမ်းရှိပါတယ်။ ထိုအလုပ်အကိုင် ၁၇.၉ သန်းတွင် ပညာရေးကဏ္ဍမှ ၉.၃ သန်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုစောင့်ရှောက်ရေးကဏ္ဍမှ ၅.၁ သန်း ပါဝင်မည်ဖြစ်သည်။

Table 3 - ကဏ္ဍသစ်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဖြင့် ပေါ်ထွက်လာနိုင်မည့် အလုပ်အကိုင် အလားအလာ (၂၀၃၀ ပြည့်နှစ် ခန့်မှန်းချက်)

စီးပွားရေး ကဏ္ဍသစ်များ(Economic Clusters / Scenarios)	**ခန့်မှန်းခြေ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကုန်ကျစရိတ်(Investment Cost - 2030)**	**ဖန်တီးပေးနိုင်မည့် လူငယ်အလုပ်အကိုင်သစ်(Youth Jobs Created by 2030)**	**အဓိက ပေါ်ထွက်လာမည့် အလုပ်အကိုင် နေရာများ**
အစိမ်းရောင်နှင့် အပြာရောင် စီးပွားရေး *(Green & Blue Economies)*	GDP ၏ ၁.၃%	**၈.၄ သန်း**	ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင် (Solar/Wind)၊ အဆောက်အအုံများ စွမ်းအင်ချွေတာရေး၊ ဂေဟစနစ်ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ရေထွက်ပစ္စည်းမွေးမြူရေး (Aquaculture)။

ပြုစုစောင့်ရှောက်ရေး စီးပွားရေး *(Care Economy)*	GDP ၏ ၁.၃%	**၁၇.၉ သန်း**	ပညာရေးကဏ္ဍ (ဆရာ/ဆရာမ) အတွက် ၉.၃ သန်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုစောင့်ရှောက်ရေးကဏ္ဍ (နာပြု/ပြုစုစောင့်ရှောက်သူ) အတွက် ၅.၁ သန်း။
ဒစ်ဂျစ်တယ် စီးပွားရေး *(Universal Broadband)*	GDP ၏ ၀.၁% အောက်	**၆.၄ သန်း**	သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာ (ICT)၊ ကုန်ပစ္စည်းဖြန့်ဖြူးရေး၊ လက်လီရောင်းဝယ်ရေးနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ။

Source: E3ME Macro-econometric Model (Cambridge Econometrics) / Global Employment Trends for Youth 2022

ခိုင်လုံသော အထောက်အထားများ (Evidence)

ကမ္ဘာ့အလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ် (ILO) ၏ သုတေသန အချက်အလက်များအရ လက်ရှိအခြေအနေကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့မြင်နိုင်ပါတယ်။

- ၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် လုပ်ငန်းခွင်သို့ ဝင်ရောက်လိုသော်လည်း အလုပ်မရရှိသေးသည့် "အလုပ်အကိုင် ချို့တဲ့မှု ကွာဟချက်" (Jobs gap) မှာ လူဦးရေ ၄၀၈ သန်းအထိ ရှိလာမည်ဖြစ်ပါတယ်။
- ဝင်ငွေနည်းပါးသော နိုင်ငံများတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေသူများ၏ ၆၈ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ဟာ အလွန်အမင်း ဆင်းရဲမွဲတေသူ သို့မဟုတ် အသင့်အတင့် ဆင်းရဲသူများအဖြစ် ရပ်တည်နေရဆဲဖြစ်ပါတယ်။
- ဒစ်ဂျစ်တယ် အခြေခံအဆောက်အအုံဖြစ်တဲ့ Broadband အင်တာနက်ကို ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း ဈေးနှုန်းချိုသာစွာဖြင့် အပြည့်အဝ တိုးချဲ့နိုင်မည်ဆိုပါက အလုပ်အကိုင်သစ် ၂၄ သန်း ပေါ်ထွက်လာနိုင်ပြီး ယင်းအနက် ၆.၄ သန်းကို လူငယ်များ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါတယ်။

ကွဲပြားသောအမြင်များ (Different Perspectives)

တချို့က နည်းပညာနဲ့ ဉာဏ်ရည်တု (AI) တိုးတက်လာမှုဟာ လူငယ်တွေအတွက် အခွင့်အလမ်းသစ်တွေ အများကြီး ဖန်တီးပေးမယ်လို့ အကောင်းမြင် ယုံကြည်ကြပါတယ်။ ဒစ်ဂျစ်တယ် စီးပွားရေး (Digital Economy) က မြင့်မားတဲ့ လစာနဲ့ ကောင်းမွန်တဲ့ ရလဒ်တွေ ပေးနိုင်တာ မှန်ပါတယ်။ သို့သော်လည်း အခြားတစ်ဖက်မှာတော့ AI နည်းပညာကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုလာမှုကြောင့် အလုပ်ခွင်စတင်ဝင်ရောက်မယ့် လူငယ်လုပ်သားတွေ၊ အထူးသဖြင့် အိုင်တီပညာရှင်တွေအနေနဲ့ သူတို့ရဲ့ နေရာတွေကို အလိုအလျောက်စနစ်တွေက အစားထိုးဝင်ရောက်လာနိုင်တဲ့ အန္တရာယ် ဖြစ်တဲ့ Automation risk တွေ ရှိနေတယ်ဆိုတာကိုလည်း သတိပြုရပါမယ်။

လေ့လာမှုများအရ အဆင့်မြင့်ပညာရေး ရရှိထားသော လူငယ် (အသက် ၁၅-၂၄) များသည် AI ကြောင့် အလုပ်အကိုင် အစားထိုးခံရနိုင်ခြေ ပိုမိုမြင့်မားကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထို့ပြင် အင်တာနက် အသုံးပြုနိုင်မှု ကွာဟချက် (Digital divide) ကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံက လူငယ်တွေဟာ ဒီအခွင့်အလမ်းတွေကို လက်လှမ်းမီဖို့ အလှမ်းဝေးနေဆဲဖြစ်ပြီး ပညာရေးအဆင့်အတန်း နိမ့်ကျသူများအတွက် ဒစ်ဂျစ်တယ် စီးပွားရေးမှ ဖယ်ထုတ်ခံရမည့် အန္တရာယ် ပိုမိုကြီးမားနေပါတယ်။ တဖန် ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေး မူဝါဒ မသေချာမရေရာမှု (Trade policy uncertainty) များကြောင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍ (Manufacturing) ကဲ့သို့သော နိုင်ငံခြားဝယ်လိုအားကို မှီခိုရသည့် ကဏ္ဍများတွင် လုပ်ကိုင်နေသော လူငယ်များ၏ လုပ်ခလစာနှင့် အလုပ်အကိုင် တည်ငြိမ်မှုတို့ ထိခိုက်လျက်ရှိပါတယ်။

လက်တွေ့ဥပမာများ / မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဆက်စပ်တွေးတောခြင်း (Real Examples)

ကျွန်မတို့ မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် အရှေ့တောင်အာရှက ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေမှာ ဒီပြဿနာတွေက ပိုပြီးနက်ရှိုင်းပါတယ်။ ကမ္ဘာ့အစီရင်ခံစာများအရ အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင် နိုင်ငံခြားဝယ်လိုအားနှင့် ဆက်စပ်နေသော အလုပ်အကိုင် (Employment linked to trade) ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၂၄.၁ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ရှိနေပါတယ်။ ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေး အပြောင်းအလဲများသည် ကျွန်မတို့ဒေသရှိ လူငယ်လုပ်သားများအပေါ် တိုက်ရိုက် သက်ရောက်မှုရှိနေပါသည်။ အာဖရိက ဆာဟာရဒေသခွဲ (Sub-Saharan Africa) ကဲ့သို့သော

နေရာများတွင် လုပ်သား ၁၀ ဦးလျှင် ၉ ဦးနီးပါးမှာ အလွတ်သဘော အလုပ်အကိုင်များ (Informal jobs) တွင်သာ လုပ်ကိုင်နေရသည်ဟု ဆိုထားရာ ဤသည်မှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစု ရင်ဆိုင်နေရသော ဘုံပြဿနာတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

လက်တွေ့ဥပမာအနေနဲ့ ဒစ်ဂျစ်တယ် စီးပွားရေးမှာ အလုပ်လုပ်နေတဲ့ လူငယ်တွေရဲ့ အခြေအနေကို ကြည့်နိုင်ပါတယ်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေက လူငယ်အများစုဟာ ဒစ်ဂျစ်တယ်ပလက်ဖောင်းတွေ (ဥပမာ - Delivery, Ride-hailing, Freelance online tasks) မှာ လွတ်လပ်စွာ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့် ရလာကြပေမယ့် သူတို့အတွက် အလုပ်အကိုင် တည်ငြိမ်မှုနဲ့ လူမှုဖူလုံရေး အကာအကွယ် (Social protection) တွေ လုံးဝ မရှိသလောက်ပါပဲ။ ဂုဏ်သိက္ခာရှိပြီး တည်ငြိမ်မှုရှိသည့် အဆင့်မြင့် ဒစ်ဂျစ်တယ်အလုပ်အကိုင်များသည် အင်တာနက် အခြေခံအဆောက်အအုံ ကောင်းမွန်ပြီး ပညာရေးစနစ် ခိုင်မာသော ဖွံ့ဖြိုးပြီး ဝင်ငွေမြင့်နိုင်ငံများတွင်သာ ပိုမိုစုပြုံနေတတ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင် စောင့်ရှောက်ရေးကဏ္ဍ (Care sector) တွင် အိမ်တွင်းအကူလုပ်သားအဖြစ် လုပ်ကိုင်နေကြသော လူငယ်များ (အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးငယ်များ) သည် ဥပဒေအရ အကာအကွယ်ရရှိမှု အနည်းဆုံးနှင့် လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေ အဆိုးရွားဆုံးဖြစ်နေတတ်ကြောင်း အစီရင်ခံစာများက ထောက်ပြထားပါတယ်။

နိဂုံး (Conclusion)

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုရလျှင် ကမ္ဘာကြီးဟာ နည်းပညာအရ၊ စီးပွားရေးအရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာပေမယ့် ဒီတိုးတက်မှုကရတဲ့ အသီးအပွင့်တွေကို လူတိုင်းတန်းတူ မျှမျှတတ မခံစားရသေးပါဘူး။ အထူးသဖြင့် လူငယ်တွေ၊ အမျိုးသမီးတွေနဲ့ ဝင်ငွေနည်းနိုင်ငံက ပြည်သူတွေအတွက် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းတွေဟာ စိန်ခေါ်မှုတွေ ပြည့်နှက်နေဆဲပါ။ စီးပွားရေးတိုးတက်ရုံ (GDP Growth) သက်သက်နဲ့ မလုံလောက်ဘဲ လူသားကိုဗဟိုပြုတဲ့ မူဝါဒတွေ၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံကျသော အသွင်ကူးပြောင်းမှုများ (Structural transformation) နဲ့ တန်းတူညီမျှမှုကို အားပေးတဲ့ လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး စနစ်တွေ မဖြစ်မနေ လိုအပ်နေပါတယ်။

ဒါမှသာ UDHR အပိုဒ် ၂၃ နဲ့ ၂၅ တို့က ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ တရားမျှတသော လုပ်ငန်းခွင်၊ ဂုဏ်သိက္ခာရှိတဲ့ လူနေမှုအဆင့်အတန်းနဲ့ လူမှုဘဝဖူလုံရေးတို့ကို ကျွန်မတို့ လူငယ်တွေ အမှန်တကယ် လက်လှမ်းမီနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

တွေးတောဆင်ခြင်စရာ မေးခွန်း (Reflection Question)

ဒီလို အပြောင်းအလဲမြန်ဆန်ပြီး မသေချာ မရေရာမှုတွေ များပြားလှတဲ့ ခေတ်ကြီးထဲမှာ ကျွန်မတို့ လူငယ်တွေအနေနဲ့ ကိုယ့်ရဲ့ အနာဂတ် ရပ်တည်နိုင်စွမ်း (Resilience) ခိုင်မာအောင်ကောင်းလာအောင်၊ ထွက်ပေါ်လာမယ့် Green Economy နဲ့ Digital Economy က အခွင့်အလမ်းသစ်တွေကို ဆုပ်ကိုင်နိုင်အောင် ဘယ်လို ကျွမ်းကျင်မှုမျိုးတွေကို အခုကတည်းက စတင်ပြင်ဆင်ထားသင့်ပြီလို့ ထင်ပါသလဲရှင်။

References

- International Labour Organization (ILO). (2026). *Employment and Social Trends 2026: Steadiness amid high uncertainty*. World of Work Series. Geneva: ILO. (အစီရင်ခံစာပါ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အလုပ်လက်မဲ့နှုန်း၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ အလွတ်သဘော အလုပ်အကိုင်များနှင့် ပတ်သက်သော ကိန်းဂဏန်းများအတွက် ကိုးကားထားပါသည်။)
- International Labour Organization (ILO). (2022). *Global Employment Trends for Youth 2022: Investing in transforming futures for young people*. Geneva: ILO. (လူငယ်အလုပ်အကိုင် ဆုံးရှုံးမှုများ၊ ပညာရေးထိခိုက်မှုများ၊ Green, Blue, Digital နှင့် Care Economy ဆိုင်ရာ အလုပ်အကိုင် ခန့်မှန်းချက်များအတွက် ကိုးကားထားပါသည်။)
- United Nations (UN). (1948). *Universal Declaration of Human Rights (UDHR)*. (အပိုဒ် ၂၃ လွတ်လပ်စွာ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်၊ အပိုဒ် ၂၅ လုံလောက်သော လူနေမှုအဆင့်အတန်း ရရှိခွင့်နှင့် အပိုဒ် ၂၆ ပညာသင်ကြားပိုင်ခွင့် တို့အတွက် ကိုးကားထားပါသည်။)

Table 1 - ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အလုပ်သမားဈေးကွက် အခြေအနေနှင့် ခန့်မှန်းချက်များ (၂၀၂၄-၂၀၂၆)2

Table 2 - လူငယ်များ၏ ပညာရေးနှင့် အလုပ်အကိုင် ကင်းကွာမှု (NEET) ဆိုင်ရာ ကျား/မ ကွာဟချက် 4

Table 3 - ကဏ္ဍသစ်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဖြင့် ပေါ်ထွက်လာနိုင်မည့် အလုပ်အကိုင် အလားအလာ (၂၀၃၀ ပြည့်နှစ် ခန့်မှန်းချက်) 6